

Arnold Lobel, *Bij Uil thuis*. Amsterdam, 1981, 2^e druk, (Blokboekje).

Het is nog in de tijd van voor de mobiele telefoons. Ik zit in een rustige trein, buiten is het donker, maar het is nog vroeg in de avond. Aan de andere kant van het gangpad zit een Engelse moeder met haar zoontje van een jaar of vier. Hij zit op zijn knieën op de bank en kijkt naar buiten. Daar is een prachtige volle maan te zien. Hij blijft daar een tijdje gefascineerd naar kijken en roept dan enthousiast uit: 'The moon is travelling with us!'

De Engelse moeder en ik kijken elkaar even vertederd aan. Aan zo'n kind moet je *Bij Uil thuis* voorlezen.

Dit boekje is eigenlijk een zelfleesboek voor beginnende lezers, getuige de grote letters, korte zinnestelsels en de kleine hoeveelheid tekst per bladzijde, maar het is ook erg geschikt om voor te lezen aan wat jongere kinderen. Er staan heel sfeervolle plaatjes in. Die kinderen moeten dan wel iets introverts hebben, de meer rustige types, die kijken en denken en plezier hebben in taal.

Bij Uil thuis is één van die boeken die niet alleen kinderen maar ook volwassenen iets te bieden hebben. Het is een poëtisch en ietwat filosofisch boekje over Uil. Uil woont alleen in zijn huis in het bos en heeft het daar goed. Dat blijkt uit de vijf kleine hoofdstukjes die over alledaagse belevenissen van Uil gaan. Hij is geen kind, maar ook geen volwassene. Misschien toch meer een kind, maar met de rust en de praktische bekwaamheden van een volwassene.

Hij ligt bijvoorbeeld in bed en ziet ter hoogte van z'n voeten twee vreemde bobbels in zijn deken. Hij vraagt zich af wat die bobbels toch zijn, kijkt onder z'n deken en ziet dan gewoon z'n voeten. Zodra hij z'n deken weer over zich heen legt, zijn die bobbels er weer. Dat zint hem niet, die bobbels bewegen en hij is bang dat ze zullen groeien als hij slaapt. Uiteindelijk gaat hij naar beneden in zijn stoel bij het vuur zitten slapen. Daar voelt hij zich veilig en heeft hij geen last van de groeiende bobbels in zijn bed.

Prachtig is ook het verhaal waarin Uil proefondervindelijk ontdekt dat je niet tegelijk boven en beneden kunt zijn. Hij rent zich een avond lang rot op de trap, in zijn poging om dat toch te realiseren, maar hijgend rust hij tenslotte uit op de middelste tree en moet hij toegeven dat het niet kan.

Het allermooiste verhaal vind ik 'Tranen-thee'. Hierin heeft Uil zin in tranen-thee. Het recept? Ga zitten met een theepot op schoot en denk aan heel verdrietige dingen. Alle tranen die je dan huilt tot slot koken en dan heb je een heerlijk kopje wat zoutige thee. Het gaat hier natuurlijk om de prachtige voorbeelden van droevige dingen, zoals boeken die je niet meer kan lezen omdat er bladzijden uit gescheurd zijn, of een prachtige zonsopgang die niemand ziet omdat iedereen slaapt, of potloodjes die te klein zijn geworden om vast te houden. Het is bijzonder om te merken dat zulke kleine voorbeelden, die ook nog eens heel eenvoudig zijn opgeschreven, zo'n emotionele kracht hebben. Het raakt je, en dat geldt voor kinderen net zo goed als hun voorlezers.

Zelfleesboekjes voor kinderen die net hebben leren lezen zijn vaak zouteloos; het is ook een moeilijker genre. Alfred Lobel beheerst de kunst om met heel eenvoudige

Wie dit niet leest
is gek

woorden iets te vertellen dat diepgang en lichtheid, soms zelfs humor heeft. Hij kreeg er indertijd terecht een Zilveren Griffel voor.

Ook de maan komt voor in dit boekje. En ook Uil ontdekt dat de maan met hem meereist, al is hij daar wat topperiger over dan het Engelse jongetje in de trein. Maar uiteindelijk voelt hij zich een vriend rijker.

Jette Westerbeek is socioloog en werkzaam bij de Faculteit Algemene Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht